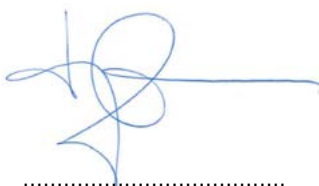

KANSEN PAKKEN

Pact Poelenburg Peldersveld 2020-2040

*Duurzame samenwerking in Poelenburg en Peldersveld voor
gelijke kansen en een succesvolle toekomst*

De heer F. Strijthagen
Directeur

Mevrouw M. Beets
Directrice

De heer P. van Hees
Voorzitter

De heer S. Tjin-Asjoe
Teamchef Politie Zaanstad

De heer F. Storm
Directeur

De heer G. Lambriex
Regiodirecteur

J. Hamming
Burgemeester

Mevrouw H. van Buren
Bestuurder

M. El Jaouhari
Meerschoolse directeur

De heer T. Catak
Bestuurder

De heer G. de Waard
Directeur

Mw. I. Schimmel-Verschuur
Voorzitter Raad van Bestuur

Mevrouw A. Joachim
Voorzitter Bestuur

Mevrouw E. Voskuilen
Bestuurder

Mevrouw B. van Nieuwehuizen
Bestuurder

De heer H. Platte
Directeur

De heer R. Spies
Bestuurder

Fahri Dogan
Voorzitter

Marga Rosier
Directeur

Yolanda Hoogtanders
Algemeen directeur

Otto Berg
Directeur

Martijn Kool
Directeur

Paul Laport
Directeur

Ivonne van Tuijl
Algemeen directeur/ bestuurder

GGDZW
TintelTuin
Babino
Dock
Zaan Primair
Agora
Horizon
OVO
Zaam
Rochdale
Parteon
ZVH
Politie Zaanstreek-Waterland
Inloophuis de Bron
Gemeente Zaanstad
Choku Gym
HVC
Sultan Ahmet Camii
De Bieb
Werkom
Fluxus
Regio College
Zaans Natuur Milieu Centrum
Sportbedrijf Zaanstad

Verklaren gezamenlijk te zijn overeengekomen:

- a. het Pact Poelenburg Peldersveld vast te stellen en met elkaar de verbinding aan te gaan voor een benodigde langdurige gezamenlijke inzet. Wij verwachten minimaal 20 jaar nodig te hebben om de doelstellingen te behalen. Alle partijen verbinden zich aan de ambitie, aan de langdurige inzet en de gerichte en integrale aanpak die hiervoor nodig is.
- b. Het Pact vormt het startpunt en op basis hiervan stellen vertegenwoordigers van bovenstaande partijen per hoofddoelstelling uitvoeringsprogramma's vast, uitgewerkt in meetbare doelen en concrete maatregelen op wijkniveau;
- c. een periodieke actualisering van het Pact te voorzien. Elke 4 jaar worden de uitvoeringsprogramma's bijgesteld om in te spelen op nieuwe omstandigheden, kansen en toedeling van middelen, en blijvend gericht op de vervolgstappen naar de gezamenlijke stip op de horizon.

Met dank aan de bewoners van Poelenburg en Peldersveld die actief en betrokken hebben meegedacht over de aanpak en de inhoud van het pact:

Suheyra Albayrak
Eveline van As
Fatima Chabali
Fatima Eddaoudi
Isil Gökçe
Gökhan Ozkan
Musa Serin

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1 Inleiding	8
2 Een foto van de wijk over 20 jaar	11
Diversiteit en emancipatie	11
Woningvoorraad in balans, Bedrijvigheid	11
Onderwijs, Werk en Zorg	12
Dynamiek Metropool en Mobiliteit	13
3 Historische Context	14
Ontwikkeling sinds de jaren zeventig	14
2006-2011 Vogelaarwijk	14
2011-2016 Pragmatische aanpak door minder financiële middelen	15
2016-2019 Treitervlogger, Actieplan Poelenburg en Peldersveld	15
4 Trends en Kansen	16
5 Twee jaar intensieve en integrale aanpak: wat heeft het opgeleverd/wat is ons startpunt?	17
Opgave 1 - Jeugd: Opgroeien in Poelenburg en Peldersveld moet gelijke kansen geven op ontplooiing van talenten	18
Opgave 2 - Participatie en Armoede: Iedereen in Poelenburg en Peldersveld bouwt aan zijn toekomst en werkt of doet mee naar vermogen	19
Opgave 3 - Wonen: Poelenburg en Peldersveld zijn open en diverse wijken waar het fijn en veilig wonen, werken en verblijven is	19
6 Gezamenlijke missie en de stip op de horizon (ambities, opgaven, resultaten 20 jaar)	20
Opgave 1 - Jeugd: Opgroeien in Poelenburg en Peldersveld moet gelijke kansen geven op ontplooiing van talenten	20
Opgave 2 - Participatie en Armoede: Iedereen in Poelenburg en Peldersveld bouwt aan zijn toekomst en werkt of doet mee naar vermogen	23
Opgave 3 - Wonen: Poelenburg en Peldersveld zijn open en diverse wijken waar het fijn en veilig wonen, werken en verblijven is	26
7 Kritische succesvoorwaarden	30
Commitment voor lange tijd	30
Werkprincipes	30
Monitoring en verantwoording	31
Verschil van inzicht	31
8 Organisatie	32
Partneroverleg	32
Dagelijks Bestuur	32
Programmaorganisatie	33
Betrokkenheid bewoners en (zelf)organisaties	33
Uitvoeringsplannen	33

Voorwoord

Poelenburg en Peldersveld kennen een rijke en roemruchte historie. Door de jaren heen is er al veel over deze twee wijken geschreven en hebben zij helaas vaak negatief de media gedomineerd. Hoge werkeloosheid, kansenongelijkheid en veel kinderen met een taalachterstand. De wijken Poelenburg en Peldersveld verdienen echter beter: vele mooie initiatieven zijn inmiddels opgetuigd, maar blijven nog onderbelicht. Met het actieplan zijn kleine stappen gezet en successen geboekt. Er is bijvoorbeeld stevig ingezet op het verkleinen van kansenongelijkheid, de uitstroom van mensen met een bijstandsuitkering en het terugdringen van de criminaliteit. Er zijn extra taallessen georganiseerd, er zijn buurtteams ingezet om met intensief wijkbeheer de leefbaarheid te vergroten en er zijn extra inspanningen verricht om het afval op straat terug te dringen. De problemen van deze twee wijken kennen helaas geen 'quick fix'. Deze problematiek, die een opbouw kent van vele jaren, is niet binnen korte termijn of met een paar handelingen snel opgelost. Lange adem en het zetten van steeds weer kleine stappen moeten zorgen voor duurzame oplossingen. Dat is waar wij het verschil moeten en kunnen maken om zo de inwoners van Poelenburg en Peldersveld de kansen en toekomst te geven die zij verdienen.

Met een duidelijke opdracht zijn we twee jaar geleden gestart met het actieplan Poelenburg Peldersveld. Als voorzitter van het bestuurlijk team is het prachtig om te zien hoe betrokken de professionals in de wijken zich voelen bij de opgaven in de wijk. Een energie om op door te pakken om op lange termijn echt het verschil te kunnen maken. Daarvoor hebben we elkaar nodig. Alleen samen kunnen we de achterstanden in de wijken weg werken. Als logische vervolgstap uit het actieplan Poelenburg Peldersveld volgt het Pact Poelenburg Peldersveld. Het pact is niet alleen een handtekening op papier, maar vooral ook het resultaat van een gezamenlijk gevoelde urgentie van alle partijen inclusief de bewoners om de opgaven aan te pakken. Het maakt mij trots dat wij deze duurzame verbintenis met elkaar aangaan. Want iedereen in Poelenburg en Peldersveld verdient een gelijke kans en een succesvolle toekomst.

Burgemeester Jan Hamming

1 Inleiding

Ruim twee jaar geleden heeft de gemeenteraad van Zaanstad het Actieplan Poelenburg en Peldersveld (APP) vastgesteld. De vlogs over Poelenburg en de onrust die ontstond voor de plaatselijke supermarkt hadden een half jaar eerder niet alleen Zaanstad maar heel Nederland opgeschud en waren de directe aanleiding voor de Raad om het College te vragen een analyse te maken van wat er in Poelenburg aan de hand was en om met een plan te komen in dialoog met bewoners en professionals.

Aldus geschiedde en twee jaar later kunnen we de eerste analyse, die wij¹ toen gezamenlijk hebben gemaakt, nog steeds onderschrijven. Zij het dat wij nog meer doordrongen zijn van de hardnekkigheid van de sociaal-economische problematiek die zich in Poelenburg en Peldersveld voordoet. Het gaat dan ook om een mix van factoren:

- een overheid (landelijk en stedelijk) die jarenlang heeft weggekeken;
- een vertrouwen in de overheid, die daardoor ver te zoeken is en die zich maar heel langzaam terug laat winnen (het vertrouwen komt te voet en gaat te paard);
- een hoge concentratie Nederlands-Turkse bewoners, waarvan een groot deel in de praktijk een parallelle samenleving is gaan vormen, met een toenemende invloed vanuit het thuisland; ook bestaan er onderlinge spanningen, die zich deels aan het oog onttrekken;
- armoede en negatieve effecten op de gezondheid;
- cumulatie van de problemen is fruikend voor kinderen (een derde van de kinderen groeit op in armoede², lagere Cito-scores, lagere schooladviezen³, meer overgewicht (43% van de kinderen in groep 7 Poelenburg, 40% in groep 7 in Peldersveld)⁴). Ongezondheid is voorspeller voor het minder goed doorlopen van een schoolloopbaan;
- het hebben van werk is voor een deel van de wijkbewoners niet vanzelfsprekend; dit is een voorbeeld dat jongeren meekrijgen;
- de verlokkingen van het snelle geld uit het criminele circuit zijn voor jongeren moeilijk te weerstaan.

En de ontwikkelingen in Poelenburg en Peldersveld staan niet op zichzelf. De afgelopen periode verschenen er verschillende onderzoeken, die benadrukten dat de kansengelijkheid in Nederland landelijk schrijnende vormen aanneemt. Leraren luiden de alarmbel over de kansen van leerlingen in achterstandswijken (onderzoek Jeugd Educatie Fonds) en onderzoeksbureau Rigo constateert in een onderzoek in opdracht van corporatieskoepel Aedes, dat de concentratie van kwetsbare personen in wijken die het toch al moeilijk hebben, alleen maar toeneemt en dat dat een direct effect heeft op de leefbaarheid. De cijfers en gezamenlijke ervaringen in de wijken bevestigen dat landelijke beeld. De hardnekkigheid van de problematiek is alarmerend. Dit komt door de cumulatie van problemen, die bovendien van generatie op generatie overgedragen dreigt te worden. Al bij de start van het actieplan heeft het College benadrukt dat alleen langdurige inspanningen en investeringen een werkelijke verbetering kunnen bewerkstelligen en die overtuiging is er nog steeds. Ook om een verdere tweedeling in de stad niet te laten toenemen. We gaan daarom stedelijk middelen daar inzetten waar de achterstanden het grootst zijn en het rendement het grootst is. We willen daarbij oog houden voor andere delen van de stad, met name voor de wijken die nu ook kwetsbaar zijn en geen negatief effect

1 Wanneer in het pact over "wij" wordt gesproken wordt bedoeld op alle partijen die het pact hebben ondertekend.

2 Bron: Armoedemonitor, gemeente Zaanstad.

3 Bron: Buurtintegratie monitor, DUO.

4 Bron: GGD.

mogen ervaren door de extra inzet in Poelenburg en Peldersveld. Deze wijken en buurten monitoren we daarom zorgvuldig en we kiezen er soms beargumenteerd voor om bepaalde interventies niet alleen te beperken tot Poelenburg en Peldersveld.

Door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) zijn verontrustende voorspellingen gemaakt voor 2040 met als rode lijn dat de huidige gezondheidsverschillen tussen mensen met een lagere en hogere sociaal-economische status de komende twintig jaar alleen nog maar meer uit elkaar dreigen te groeien. Gezien de onmiskenbare relatie van gezondheid met andere thema's hebben deze sociaaleconomische gezondheidsverschillen ook negatieve effecten op andere leefgebieden, waaronder onderwijs, zorg, werk en inkomen. Hierdoor ontstaat een vicieuze cirkel, waarbij gezondheidsachterstanden worden doorgegeven op de jongere generatie. Juist door de duidelijke relatie met die andere leefgebieden hebben de partners besloten gezondheid niet als aparte opgave te benoemen, maar een duidelijke plek te geven in de drie hoofdoopgaven en van daaruit intensief in te zetten op het verkleinen van de gezondheidsverschillen. Dit doen we door vanuit het concept van positieve gezondheid naar gezondheidsverschillen te kijken. Positieve gezondheid is *'het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en daarbij zoveel mogelijk eigen regie te voeren'*.

Er is ook veel reden voor optimisme. Veel bewoners wonen graag in Poelenburg en Peldersveld, en er zijn tal van hoopvolle initiatieven om de wijken vooruit te helpen. Ook is er de onstuitbare ontwikkeling van de Metropool Amsterdam. De grote stad blijft een enorme aantrekkingskracht houden. Mensen gaan op zoek naar een plek in de regio en laten hun blik ook op Zaanstad vallen. De Achtersluispolder, die pal aan Poelenburg en Peldersveld grenst, is nu nog een bedrijventerrein maar in de toekomst een plek, waar een combinatie van wonen en bedrijvigheid gaat zorgen voor een zeer aantrekkelijk investeringsklimaat en een directe (zowel fysiek als psychologisch) verbinding met Amsterdam. Die trek naar de stad (en naar Zaanstad) is een autonome ontwikkeling, waar Zaanstad zo goed mogelijk op wil inspelen.

Er ligt een enorme uitdaging voor Zaanstad in de komende twintig jaar. Aan de ene kant zijn er volop kansen door de ontwikkeling van de Metropool. Voor het zuiden van Zaanstad in het algemeen en Poelenburg en Peldersveld in het bijzonder biedt dit veel perspectief. Door de Achtersluispolder en Poelenburg en Peldersveld goed met elkaar te verbinden moeten deze wijken gebruik kunnen maken van deze ontwikkelingen en vice versa. Het is de uitdaging om de huidige bewoners van Poelenburg en Peldersveld te laten profiteren van de ontwikkelingen in de Achtersluispolder. Omgekeerd kan de Achtersluispolder ook profiteren van het grote arbeidspotentieel dat in hun achtertuin woont.

Alle ondertekenaars van dit Pact willen daarom vooral inzetten op talentontwikkeling. Investeren in de kinderen in Poelenburg en Peldersveld, die de beroepskrachten en de ouders van morgen zijn. Wij willen daarbij ook de krachten in de wijk versterken en nog meer bewoners stimuleren om initiatieven

te nemen. Ten opzichte van het actieplan hebben we met elkaar een verdere focus aangebracht door drie opgaven te benoemen: jeugd, participatie en wonen.

Het actieplan is twee jaar geleden tot stand gekomen in samenspraak met bewoners en de partners van dit pact. Naar voorbeeld van Rotterdam Zuid willen wij nu met elkaar een volgende stap zetten. Door het sluiten van dit Pact leggen wij de ambitie voor Poelenburg en Peldersveld vast voor de komende 20 jaar, op basis van het Actieplan. Wij committeren ons gezamenlijk aan deze ambitie en aan de langdurige extra inzet die hiervoor nodig is. Hierbij geldt de afspraak dat wij elkaar ook kunnen en mogen aanspreken op ieders inzet. Wij streven ernaar dat op termijn ook het Rijk en provincie aansluiten als partner, omdat de grootstedelijke problematiek in Poelenburg en Peldersveld het vermogen van Zaanstad ver te boven gaat. De investeringen die noodzakelijk zijn om Poelenburg en Peldersveld echt duurzaam te versterken, zijn van een boven-Zaanse schaal.

Eén van de leidende werkprincipes van het APP is dat bewoners meedoen met het verder ontwikkelen en uitvoeren. Dat blijft ook een leidend principe binnen dit Pact. Samen met bewoners en zelforganisaties gaan de ondertekenaars van dit Pact samenwerken om de ambities waar te maken. Wij spreken elkaar daarop aan en zullen bewoners en externe deskundigen vragen om ons periodiek de spiegel voor te houden en ons scherp te houden.

In dit Pact staan de opgaven voor de komende twintig jaar met SMART omschreven doelstellingen. In een later stadium zullen per doelstelling gezamenlijk uitvoeringsplannen gemaakt worden. Die uitvoeringsplannen gelden voor steeds vier jaar om in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden. De aanpak is langdurig, integraal en gericht. De middelen die hiervoor nodig zijn, zijn op dit moment nog ontoereikend. Wij blijven zoeken naar mogelijkheden om de investeringen voor Poelenburg en Peldersveld uit te breiden.

2 Een foto van de wijk over 20 jaar

Diversiteit en emancipatie

Poelenburg en Peldersveld hebben geprofiteerd van de komst van nieuwkomers uit de middenklasse. Deels is dit een autonoom proces. De schaarste op de woningmarkt en de prijsopdrijving die daarvan het gevolg is in Amsterdam en andere plekken in de Metropool, hebben positieve gevolgen gehad voor Poelenburg en Peldersveld. Dit proces heeft de doelstelling om van Poelenburg en Peldersveld meer gemengde wijken te maken, ondersteund. Een krachtig, langdurig sociaal programma heeft ervoor gezorgd dat de oorspronkelijke bewoners van deze ontwikkelingen ook de vruchten hebben kunnen plukken. In Poelenburg en Peldersveld hebben oorspronkelijke en nieuwe bewoners gelijke kansen om regie op hun leven te nemen. Poelenburg en Peldersveld zijn wijken waar bewoners zich kunnen ontplooiën. De professionals in de wijk werken samen om bewoners te versterken en waar nodig te ondersteunen. Die kracht zijn we blijven benutten. Poelenburg en Peldersveld zijn daardoor geen wijken die worden gedomineerd door “yuppen”, waar de minder kansrijke bewoners steeds meer weggedrukt worden.

De bevolkingssamenstelling verandert echter wel. Het is nog steeds divers, maar de voertaal is wel Nederlands. Inwoners voelen zich vrij; er is geen keurslijf waar ze aan moeten voldoen en geen stigma van de “achterstandswijk”. Diversiteit is een kracht van de wijken, en dat zie je terug in de ontmoetingsplaatsen die er zijn en de activiteiten (muziek, food, sport en film) die er plaatsvinden. Het zijn open wijken waarin de typerende diversiteit onderscheidend is ten opzichte van andere wijken in Zaanstad. Het zijn wijken waar je graag komt. Het zijn wijken waar je als bewoner trots op kan zijn.

Woningvoorraad in balans, Bedrijvigheid

Er is veel gebeurd, de verhouding tussen sociale huur en vrije sector is meer in balans. Ongeveer 40% van de woningen bestaat uit sociale huur, dat is tegelijk een ondergrens, omdat we willen dat ook voor minder draagkrachtige bewoners plek blijft in de wijken. Anderzijds is het voor succesvollere bewoners mogelijk hun woon carrière voort te zetten in Poelenburg en Peldersveld. Ook in de

Achtersluispolder is er diezelfde mix van sociale huur en koop. Er is verdicht en grootschalige herstructurering gepleegd waardoor de bevolkingssamenstelling niet meer zo eenzijdig is. Dat zie je ook terug op de scholen, waar de kinderen uit de zwakke milieus zich kunnen optrekken aan de kinderen die van huis uit net wat meer bagage meekrijgen.

De voorzieningen in Poelenburg en Peldersveld zijn goed: dat maakt dat ook mensen vanuit omliggende gebieden naar deze wijken toe komen en het leuk vinden om er te komen. Er is meer horeca, er is een markt en er is er een vestiging van een stedelijke voorziening als een bank, een groot advocatenkantoor of een verzekeringsmaatschappij, die tevreden is met de locatie op de grens van Amsterdam. Er is een stedelijke culturele voorziening, die mensen van buiten naar de wijken trekt.

Onderwijs, Werk en Zorg

De scholen in deze wijken zijn allemaal excellent, daar is door de onderwijsinstellingen en hun partners de afgelopen jaren hard aan gewerkt. Alle ouders maken gebruik van de mogelijkheid van voor- en vroegschoolse educatie, die al start wanneer hun kinderen twee jaar zijn. Kinderen stromen gemiddeld uit op een goed niveau en hebben hun ouders achter zich staan. De scholen in de wijk leveren zelfbewuste kinderen af die weten wat er in de wereld te koop is. Doordat op de scholen kinderen al goed zijn voorbereid op de toekomst, oriënteren ze zich op een toekomst in de kansrijke sectoren op de arbeidsmarkt. Bedrijfsleven en scholen werken goed samen om kinderen daarin te ondersteunen. Werken is de norm. De financiële situatie voor huishoudens is verbeterd. Voor een deel werken mensen in de Achtersluispolder en Amsterdam, maar door de goede verbindingen zijn ook andere, omliggende gebieden gemakkelijk bereikbaar en daarmee minder een belemmering om naar het werk te komen.

Omdat de voertaal in de wijk Nederlands is, is de taal voor kinderen ook geen probleem meer en stromen ze uit op het niveau dat bij hen past. Jongeren en ouderen sporten en bewegen voldoende. Doordat ouders zich bewust zijn van het belang van gezonde voeding is het percentage van kinderen met overgewicht opzienbarend gedaald. De ervaren gezondheid is toegenomen. De kinderen uit de wijk gaan allemaal gewoon in hun wijk naar school. En voor wie het nodig is, is er een ondersteunend aanbod. Voor de jongeren die toch dreigen uit te vallen, en voor mensen die het niet op eigen kracht redden. De hulpverleners in de wijken en andere professionals vormen een afspiegeling van de bevolking. Centrum Jong, Jeugdteam, Sociale wijkteams en onderwijs trekken gezamenlijk op en

werken goed samen. Poelenburg en Peldersveld zorgen goed voor hun ouderen. Initiatieven vanuit de Nederlands-Turkse gemeenschap voor speciale woonvormen voor ouderen zijn in de wijken gerealiseerd; mantelzorgers worden voldoende ondersteund.

De bewoners zien hun toekomst nu ook in Poelenburg en Peldersveld; mensen willen er graag blijven wonen. Tegelijk zijn de wijken ook onderdeel geworden van de Metropool Amsterdam. Gevoelsmatig zijn Amsterdam en de rest van de Randstad daardoor veel dichterbij elkaar gekomen. Zo is het een vanzelfsprekendheid geworden dat de kinderen die er opgroeien zoveel van de wereld om zich heen meekrijgen, dat ze dromen waar kunnen maken buiten Poelenburg en Peldersveld. Hun venster op de wereld staat veel verder open dan nu.

Dynamiek Metropool en Mobiliteit

Poelenburg en Peldersveld zijn onlosmakelijk onderdeel geworden van de Metropool Amsterdam. De Achtersluispolder, twintig jaar terug nog een bedrijventerrein, is een aantrekkelijke plek waar gewerkt en gewoond wordt. Zaanstad is letterlijk vastgegroeid aan Amsterdam: de Achtersluispolder is een hoogstedelijk woon- en werkgebied dat naadloos aansluit op Zaandam Zuid (waaronder Poelenburg en Peldersveld) aan de ene kant en Amsterdam Noord aan de andere kant. De Thorbeckeweg is een weg die de Achtersluispolder en Poelenburg en Peldersveld optimaal ontsluit. De economische bedrijvigheid, zoals die onder meer door Pakhuis de Vrede gesymboliseerd wordt, heeft de interesse van investeerders in Poelenburg en Peldersveld aangewakkerd. De transformatie van de Achtersluispolder is geen doel op zich geweest, maar een geslaagd middel om kansen te verzilveren en om Poelenburg en Peldersveld mee omhoog te trekken. Poelenburg en Peldersveld zijn optimaal bereikbaar. De Noord-Zuidlijn is vanuit Amsterdam Noord doorgetrokken naar Poelenburg en met de auto kom je via de Thorbeckeweg ook gemakkelijker in de wijken.

3 Historische Context

Poelenburg en Peldersveld zijn relatief jonge wijken, gebouwd aan het eind van de jaren 50 en de eerste helft van de jaren 60. Poelenburg was bestemd voor de gastarbeiders, die door de opkomende Zaanse industrie naar Nederland werden gehaald. Zaandam was nog steeds een grote industriestad. Grote bedrijven als Verkade, Bruynzeel en Eurometaal hadden hun fabrieken in Zaandam gevestigd. Voor de werknemers van deze fabrieken was in Zaandam weinig woongelegenheden. Hetzelfde geldt voor de fabrieken in Amsterdam-Noord. De stad groeide in eerste instantie langs de spoorwegen en vulde zich tot aan de Zaan. Buurten als de Rosmolenbuurt en Vissershof ontstonden. Ook de wegenstructuur groeide mee. Het netwerk werd verder uitgebreid met onder andere de aanleg van de A8 en de Coentunnel. Door de druk vanuit deze industrie is vroeg in de jaren '60 het plangebied tussen de Gouw en de A8 ontwikkeld. De wijken Poelenburg en Pelders-Hoornseveld zijn daar onderdeel van. De hoogbouwflats, gecentreerd langs de straat Poelenburg in Poelenburg Oost, waren voor de fabrieksarbeiders bedoeld. De steeds lager wordende woningen westwaarts waren bedoeld voor respectievelijk middenkader en directie.

Wanneer we het over Poelenburg hebben als “probleemwijk” dan praten we in feite over Poelenburg Oost met een hoge bevolkingsdichtheid. En over de grote flats van Peldersveld. Deze wijk kent vooral volkswoningbouw en daarnaast een aantal zeer grote flats die aan de rand van de wijk staan en van kilometers afstand zichtbaar zijn. In Poelenburg gaat het in totaal om ca. 8.500 bewoners. Peldersveld heeft 5.500 inwoners. Het gaat in deze wijken dus om betrekkelijk lage bewonersaantallen; het deel in Poelenburg en Peldersveld waar de problematiek zich concentreert is beperkt.

Ontwikkeling sinds de jaren zeventig

Poelenburg kreeg al snel een slechte reputatie door een concentratie van armoede, vervuiling en slechte integratie. Het gaat om een proces vanaf het midden van de jaren zeventig, waarbij het sluiten van enkele grote fabrieken, en verhuizing van industrie naar elders zorgde voor veel werkloosheid. Daarnaast kwam een proces op gang van gezinshereniging. Zo ontwikkelde Poelenburg zich tot een wijk met een percentage van 60% bewoners van allochtone en vooral Turkse herkomst met een bestedingsgemiddelde dat fors onder het Zaanse gemiddelde lag. Er was veel sociale woningbouw (aandeel 64%) en veel flatwoningen (aandeel 67%). Ruim de helft van de huurwoningen (52%) behoorde tot de goedkope voorraad en bestond voornamelijk uit flats.

2006-2011 Vogelaarwijk

In 2006 werd Poelenburg aangewezen als een van de achterstandswijken, die in aanmerking kwamen voor de zogenaamde landelijke wijkenaanpak van Minister Vogelaar. Er werd samen met de woningbouwcorporaties en in samenspraak met bewoners een ambitieus masterplan vastgesteld voor de periode 2007-2018. Fysieke veranderingen (vernieuwing van de woningvoorraad en aanpassing wijkvoorzieningen) waren randvoorwaarden voor de gewenste sociaaleconomische ontwikkeling van Poelenburg. Naast fysieke en economische investeringen kende het masterplan een sociaal programma dat wijkbewoners ondersteuning bood bij zelfontplooiing en integratie in de samenleving. De kern van de oorspronkelijke plannen zat hem in samenhangende maatregelen op sociaal, economisch en fysiek gebied.

In 2010 heeft een visitatiecommissie onder leiding van ex-minister Deetman de wijk Poelenburg bezocht en gesproken met bestuurders van gemeente en corporaties, maatschappelijke instellingen, professionals in de wijk en bewoners. Het is bijna 10 jaar na dit bezoek nog altijd interessant om de belangrijkste bevindingen te lezen:

- Deetman pleit ervoor de ruime ambitie om van Poelenburg een “gemiddelde” wijk uit te werken in

concrete scherpe en toetsbare subdoelstellingen en de sociale partners in de wijk daaraan te binden;

- Maak het klein: Deetman betoogde dat het gaat om een relatief kleine wijk en dat maakt dat de problemen preciezer in kaart gebracht kunnen worden. Dit biedt ruimte voor oplossingen op maat in plaats van generiek beleid;
- Voor de korte termijn adviseerde Deetman aandacht te hebben voor het op peil houden van het onderhoud van de bestaande voorraad en voor de gevaren van verkoop van huurwoningen aan particulieren die daar zelf niet gaan wonen;
- Op het punt van participatie adviseerde Deetman bewoners niet alleen te betrekken bij de totstandkoming van plannen maar ook bij de uitvoering op een manier die aansluit bij hun dagelijkse ervaringen en leefwereld.

2011-2016 Pragmatische aanpak door minder financiële middelen

De omstandigheden veranderden echter snel. Er was minder geld beschikbaar omdat de 'Vogelaargelden' kwamen te vervallen en de corporaties zich door de crisis en door de WoningWet terugtrokken op hun rol als woningbeheerder en daarom ook de gemeente scherpe keuzes moest maken.

In hoofdlijnen werd vanaf 2011 de nadruk gelegd op:

1. schoon, heel en veilig;
2. fysieke vernieuwing van openbare ruimte, woningen en voorzieningen; geen nieuwbouw van woningen, voorzieningen of ontwikkeling van nieuw winkelcentrum;
3. kwetsbare gezinnen en jongeren ondersteunen met de nadruk op "eigen kracht".

2016-2019 Treitervlogger, Actieplan Poelenburg en Peldersveld

In de zomer van 2016 kwam Poelenburg in het landelijke nieuws door de voor overlast zorgende jongeren rond de Vomar, aangewakkerd door vlogs, waarop onder meer beelden waren te zien van jongeren die bewoners, inclusief een raadslid, lastig vielen en de politie treiterde. Op 15 september jl. werd unaniem een motie van Groen Links aangenomen – Motie 91: Poelenburg Positief – waarin het College wordt gevraagd "zo snel mogelijk met een plan te komen om Poelenburg constructief en duurzaam te verbeteren en dit plan zo spoedig als mogelijk met de Raad te bespreken". In de motie werd opgeroepen om met alle betrokkenen in de wijk in gesprek te gaan, opdat het plan gedragen zou worden door bewoners, organisaties en gemeente. Dit heeft begin 2017 geresulteerd in het Actieplan. Ten slotte bleek bij het voorbereiden van het Actieplan voor Poelenburg dat de problematiek in een deel van de wijk Peldersveld vrijwel identiek is. Dit heeft ertoe geleid dat het Actieplan zowel betrekking heeft op Poelenburg als op Peldersveld.

4 Trends en Kansen

Om te bekijken waar de kansen van Poelenburg en Peldersveld (en in een wat breder perspectief voor geheel Zaanstad Zuid Oost) liggen, is het belangrijk een aantal trends te benoemen voor de komende twintig jaar en te bezien waar vervolgens de kansen van Poelenburg en Peldersveld zouden kunnen liggen.

- In MAAK.Zaanstad is een aantal van die trends al benoemd voor geheel Zaanstad;
- De leidende ontwikkeling in de hele Metropool Amsterdam, waar Zaanstad deel van uitmaakt, is de trek naar de stad. Dit geldt voor de hele metropool; niet iedereen wil of kan in Amsterdam wonen. Samenvattend: binnen de Metropoolregio Amsterdam staan we in de komende decennia voor een forse woningbouwopgave (230.000 woningen erbij tot 2040). Bijna de helft van de Zaanse bijdrage van circa 20.000 woningen aan die woningbouwopgave zal worden ingevuld in Zaanstad Zuid. De zone Hembrugterrein, Achtersluispolder, Poelenburg en Peldersveld wordt een hoogwaardig stedelijk gebied met meer dan 10.000 woningen. De Achtersluispolder transformeert naar een gebied met 5 tot 10.000 woningen en 8.000 werkplekken, waar dit er nu 3.000 zijn. Het maatschappelijk belang is veelzijdig: het voorziet in de woningbehoefte van stad en regio, stimuleert transformatie naar een meer toekomstbestendige economie en verbindt twee achterkanten van steden met elkaar en kan zo een impuls geven aan onder meer Poelenburg en Peldersveld die aan deze werkgebieden grenzen. Deze ontwikkeling biedt de kans om een gezonde leefomgeving te ontwerpen met speelplekken, gelegenheid tot fietsen en bewegen, groen in de wijk en goede luchtkwaliteit. Dit bevordert de gezondheid van de inwoners;
- Groei van de Metropool is een gegeven. De groei en daarmee de opgave om te bouwen heeft verschillende oorzaken. Allereerst de aantrekkingskracht van de stad: werk, wonen, opleidingen, sport, cultuur, uitgaan. Maar ook vergrijzing speelt een rol: het aantal ouderen van 65 plus neemt de komende 20 jaar met 60% toe. Poelenburg is een relatief jonge wijk: 26,1% van de bewoners is 18 jaar of jonger (20,6% in Zaanstad);
- De werkgelegenheidsgroei in Noord-Holland is tot 2026 tussen 0,6 procent en 1,3 procent per jaar. De groei vindt vooral plaats bij hoger opgeleiden en minder bij lager opgeleiden. De grootste groei wordt verwacht in de sectoren horeca, informatie en communicatie, zakelijke dienstverlening en cultuur, sport en recreatie. Daarnaast zijn er kansen in de sectoren zorg en techniek; vooral door een koppeling met werkgevers en onderwijs te maken en met baangaranties deze sectoren aantrekkelijk te maken voor leerlingen. Groei voor lager opgeleiden is geconcentreerd in de sectoren horeca, handel en cultuur, sport en recreatie. Die groei zal bovendien beperkt in omvang zijn. Laagopgeleiden moeten in deze sectoren concurreren met studenten of werknemers van elders in Europa;
- Toenemende concurrentie uit lagelonenlanden is de economische ontwikkeling die volgens werkgevers het meest belemmerend werkt voor de werkgelegenheidskansen van lager en middelbaar opgeleiden.

5 Twee jaar intensieve en integrale aanpak: wat heeft het opgeleverd/wat is ons startpunt?

Gelukkig zijn er voor een ieder zichtbare concrete resultaten. De meest in het oog springende verbeteringen zijn de resultaten geboekt op het gebied van participatie. In de periode 1 januari 2018 tot en met 1 juli 2019 zijn in totaal 424 bewoners met een bijstandsuitkering opgeroepen voor een gesprek om te kijken of zij naar werk kunnen worden begeleid. Of als dat (nog) niet mogelijk is, wat zij aan participatie (kunnen) doen voor hun bijstandsuitkering. Inmiddels zijn in anderhalve jaar tijd 311 bewoners uitgestroomd uit de uitkering. Hier zitten ook bewoners tussen die niet zijn opgeroepen. Als bleek dat de bewoners een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt, dan worden zij door Sociaal wijkteam opgeroepen om hen te begeleiden naar werk of participatie. Het Sociaal wijkteam heeft 156 bewoners gesproken. Inmiddels participeren daarvan 53 bewoners, onder andere via taallessen en participatieplekken; 30 bewoners hebben een overbrugbare afstand en zijn doorverwezen naar Werkom, Zaanstart of werken parttime.⁵

Op andere opgaven is veel geïnvesteerd in voorbereidingen die nu eenmaal nodig zijn als eerste stap om fundamentele veranderingen tot stand te brengen. Wij noemen allereerst het aanvragen en toegekend krijgen van bevoegdheden op basis van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Wbmgp), waardoor het afgelopen jaar voor het eerst 106 woningen⁶ zijn verhuurd aan woningzoekenden, die voor het grootste deel werkzaam zijn in het onderwijs, welzijn en de zorg. En de lichte vrees voor mogelijke leegstand bleek onterecht: de vraag naar woningen in deze twee wijken bleek enorm.

De woningcorporaties hebben in bijna alle complexen groot onderhoudswerkzaamheden met veelal energiebesparende maatregelen uitgevoerd. Daarnaast zijn de garages aan de Poelenburg gesloopt met het doel een open verbinding te leggen tussen Poelenburg en de toekomstige nieuwbouw Poelenburg Oost én de zichtbaarheid en veiligheid van de E-flats te verbeteren.

Een ander voorbeeld van een investering die pas op de lange duur effect kan hebben is de intensivering van de samenwerking tussen schoolbesturen, Centra Jong, VVE aanbieders, Wijk- en jeugdteam en ouders, waarmee een plan is opgesteld om het uitstroomniveau van kinderen van de basisschool uiteindelijk te doen toenemen. Of op het terrein van ondermijning waar onlangs door de Burgemeester het Operationeel Team Ondermijning is geïnstalleerd en waar de eerste resultaten zichtbaar worden bij het hard aanpakken van hennepsteelt. In 2018 zijn in de wijken Poelenburg en Peldersveld 6 plantages opgerold met in totaal 1.468 planten. Daarnaast zijn vier onderzoeken naar harddrugs succesvol afgesloten. In 2019 is preventief fouilleren mogelijk gemaakt. Dit heeft geleid tot het in beslag nemen van meer wapens dan in het centrum van Zaandam waar ook preventief fouilleren is ingezet.

Op sommige terreinen lopen we tegen heel concrete, onverwachte problemen aan. Het aanbod van taallessen in Poelenburg en Peldersveld is vergroot om ervoor te zorgen dat iedereen die dat wil daar terecht kan. Wat nu blijkt is dat de uitval, zowel bij de start als tijdens het traject, groot is. Dit vergt eerst een nadere analyse; wat is er nu precies aan de hand? Hoe kunnen we de effectiviteit van de taallessen vergroten, en past het aanbod zoals het nu georganiseerd wordt wel bij de populatie?

5 Bron: gemeentelijke registratie.

6 Bron: gemeentelijke registratie op 1 juni 2019.

Bij de uitbreiding van VVE-plaatsen voor peuters vanaf 2 jaar zijn we hard, misschien wel te hard van stapel gelopen. Er bleken lange wachlijsten te bestaan voor peuters met een indicatie, waardoor nu de eerste prioriteit is die bestaande wachlijsten weg te werken en vervolgens aan de hand van schoolprognoses extra plaatsen te realiseren. Het blijkt lastig te zijn om inwoners met een Turkse achtergrond te bereiken vanwege een gebrek aan vertrouwen.

Hieronder hebben we schematisch aangegeven wat de afgelopen twee jaar gebeurd is en wat de resultaten in cijfers zijn, voor zover dat bekend is.

Opgave 1 - Jeugd: Opgroeien in Poelenburg en Peldersveld moet gelijke kansen geven op ontplooiing van talenten

Wat hebben we al gedaan en/of loopt?

- Uitbreiding taalaanbod, formeel (Ivio) en non-formeel (Bieb, SWT's, Voorlezen Thuis, Taalcafé's), deels in de wijken zelf;
- Doelgroepen VVE uitgebreid van 2,5 naar 2 jaar en ook beschikbaar voor kinderen zonder indicatie;
- Aanstelling VVE-coördinator, gericht op het vergroten van de ouderbetrokkenheid in de eerste 1000 dagen;
- Uitbreiding VVE-ruimte in m2 naar drie extra locaties;
- Vier vrouwen in de wijk zijn opgeleid om ouders te informeren over belang van taal bij opvoeden en hechting;
- Inrichting van kernteams op scholen voor de afstemming van onderwijs met Centrum Jong, Sociale Wijkteams en het Jeugdteam om de zorg en ondersteuning dichterbij de ouders, zo nodig in een collectief aanbod, te organiseren;
- Structurele huiswerkbegeleiding voor circa 35 kinderen van PO en VO;

- Vaststelling uitvoeringsplan Taal/opvoeding en onderwijs -9 maanden -12 jaar met scholen, gemeente, taalaanbieders, Sociale Wijkteams en Jeugdteam als partners;
- Start van 7 brugfunctionarissen op alle basisscholen in Poelenburg en Peldersveld;
- VSB-fonds financiert mee (drie jaar lang jaarlijks € 300.000) aan de verlengde leertijd;
- Samenwerking met HVA en InHolland (Studenten in Poelenburg en Peldersveld (STIPP));
- Regie op overlast gevende groepen is overgenomen door de gemeente;
- Nieuw escalatiemodel voor jongerenoverlast;
- Aanpak criminele jongeren met driemanschap van politie, sociaal wijkteam en jongerenloket;
- Gezamenlijke visie en focus rondom preventief jongeren werk;
- Start jongerenwinkel;
- Maatjesproject: inzet van rolmodellen om jongeren te coachen;
- Poelenburg in beweging gericht op gezondheid en bewegen voor ouders en kinderen. GGD, JOGG, sportverenigingen, SWT en scholen werken samen om kinderen te motiveren en kennis te laten maken met sporten;
- Voorbereiding verlengde leertijd bij de 7 basisscholen van 2,5 uur;
- Twee werkconferenties, georganiseerd door GGD, over zorg over en aan Bulgaren in Poelenburg/Peldersveld.

Opgave 2 - Participatie en Armoede: Iedereen in Poelenburg en Peldersveld bouwt aan zijn toekomst en werkt of doet mee naar vermogen

Wat hebben we al gedaan en/of loopt?

- Pilot overnemen van schulden om de basis op orde te krijgen (10 jongeren uit Poelenburg);
- Inzet Jeugdteam voor het vergroten van het bereik van Meedoen Zaanstad (sport en cultuur). Het jeugdteam is aanwezig op de locaties waar de ouders komen (scholen bijvoorbeeld). En ondersteunt soms ter plekke ouders met het aanvragen van de regeling;
- Toepassing Wet Taaleis (doorlopend). Bewoners met een bijstandsuitkering en een laag taalniveau worden verplicht om taallessen te volgen;
- In 2017/2018 is gestart met het oproepen van bewoners voor een gesprek over wat zij aan participatie (kunnen) doen voor hun bijstandsuitkering;
- Vanaf 2018 worden jaarlijks 250 bewoners met een bijstandsuitkering opgeroepen voor een gesprek over wat zij aan participatie (kunnen) doen voor hun bijstandsuitkering;
- TechConnect (afspraken over 50 opleidingen per jaar met baangarantie in de Tech industrie).

Opgave 3 - Wonen: Poelenburg en Peldersveld zijn open en diverse wijken waar het fijn en veilig wonen, werken en verblijven is

Wat hebben we al gedaan en/of loopt?

- Inzet 2 fte straattoezicht (doorlopend);
- Extra inzet HVC (5 dagen in de week sinds 1 oktober 2018);
- Communicatiecampagne om bekendheid vuilregels te vergroten (doorlopend);
- Inzet BewonersWerk (doorlopend);
- Bewoners activeren om zelf actie te ondernemen (prikactie/containeradoptie, project Schone buurt);
- Maandelijks uitvoeringsoverleg om samenwerking uitvoeringpartners te vergroten;
- Mogelijkheid om afval aan te melden via Whatsapp (handig voor wijkbewoners die minder taalrijk zijn);
- Rochdale zet een gebiedsteam in;
- Integrale aanpak Flat Brandaris op zorg en ondersteuning en fraude;
- Aanpassing APV om overlast winkelwagentjes tegen te gaan;
- Aanvraag, toekenning en implementatie van de Wbmgp;
- Aanpak Woonfraude;
- Pilot huiselijk geweld;
- Stichting Vooruit met studenten in de wijk;
- Aanpassingen De Weer in verband met geluidsoverlast, veiligheid en te snel rijden;
- Uitbreiding aantal wijkagenten met 1,5 fte;
- Gebiedsgericht preventief fouilleren;
- Vrijwilligers uit de wijk zijn getraind om de wijk te versterken (bijvoorbeeld een groep vrouwen die getraind is in huiselijk geweld, echtscheiding en opvoeding);
- Sloop garages straat Poelenburg;
- 350 aantal sociale huurwoningen zijn duurzaam opgeknapt;
- Community Building is opgestart;
- De woningcorporaties hebben meerdere bewonerscommissies opgestart en er zijn Buurtteamleden die zich actief inzetten om de leefbaarheid te verbeteren binnen het complex;
- Operatie schoon; een schoon en betrokken buurt;
- Groenadoptie binnentuinen E-flat. Bewoners hebben groen van de gemeente geadopteerd;
- Wekelijks spreekuur wijkagenten in De Poelenburcht.

6 Gezamenlijke missie en de stip op de horizon (ambities, opgaven, resultaten 20 jaar)

Opgave 1 - Jeugd: Opgroeien in Poelenburg en Peldersveld moet gelijke kansen geven op ontplooiing van talenten

Situatie nu

Kinderen en jongeren die in Poelenburg en Peldersveld opgroeien doen het helaas op verschillende onderdelen minder goed dan leeftijdgenoten elders in de stad. Dat zie je bijvoorbeeld terug in de citoscores en in het aandeel van de jongeren dat zonder een startkwalificatie van school afgaat. Zij die vervolgonderwijs kiezen komen minder dan leeftijdgenoten op het HBO en WO terecht. Om preciezer te zijn: op dit moment heeft 50% van de kinderen in de basisschoolleeftijd risico op onderwijsachterstand⁷. Om onderwijsachterstand te voorkomen zijn er de voorschoolse voorzieningen waar peuters vanaf twee jaar vier dagdelen per week komen spelen en waarbij met een educatief programma wordt gestimuleerd dat ze goed Nederlands leren. In Poelenburg en Peldersveld weet een groot deel van de ouders deze peuterspeelzalen te vinden, maar in vergelijking met de rest van de stad ook een grote groep niet.

Het schooladvies en de citoscores zorgen ervoor dat leerlingen in deze wijken vaker op het vmbo kader en beroepsgerichte leerwegen terechtkomen en minder vaak op de havo en het vwo dan leerlingen in de rest van de stad⁸. En dat terwijl toelatingseisen om aan de slag te kunnen in uiteenlopende branches steeds verder worden opgetrokken. Voor laagopgeleiden zal in de toekomst nog wel enig werk zijn, maar de concurrentie vanuit lage lonenlanden en werkstudenten is daar groot. Stilstand is op dit punt dus letterlijk achteruitgang. Ook zijn kinderen in de basisschoolleeftijd minder gezond. Dat uit zich in overgewicht, dat bij veel meer kinderen in Poelenburg en Peldersveld voorkomt dan in de rest van de stad: 45% van de kinderen in groep 7 heeft overgewicht⁹.

Meerdere oorzaken dragen bij aan mindere schoolresultaten. Factoren die over het algemeen worden gezien als betrouwbare voorspellers voor het met minder succes doorlopen van een schoolloopbaan, zijn:

- het opleidingsniveau en het inkomen van de ouders;
- een anderstalige achtergrond;
- het opgroeien in een gezin met maar één ouder;
- kleine woningen, waardoor kinderen veel tijd op straat doorbrengen;
- een concentratie van bewoners in dezelfde omstandigheden;
- armoede, schuldenproblematiek.

In Poelenburg en Peldersveld geldt bovendien dat er in de openbare ruimte overwegend Turks wordt gesproken omdat er veel mensen met een Turkse, of Bulgaars Turkse achtergrond wonen. Ook op het punt van sociale vaardigheden hebben veel kinderen al vanaf het begin een achterstand. Een deel van de ouders heeft onvoldoende kennis van wat nodig is om in de samenleving te kunnen slagen en weinig zicht op wat zij zelf zouden kunnen betekenen bij de ondersteuning van hun

7 Bron: CBS.

8 Bron: Buurtintegratie monitor, DUO.

9 Bron: GGD.

kinderen. Het gaat dan ook vaak niet om onwil maar onwetendheid.

De wijken zijn tenslotte vatbaar voor illegale ondermijnende praktijken. Dat varieert van woonfraude tot zwart werken tot drugshandel. De wijk trekt aan de jongeren, criminaliteit is een lonkend perspectief.

Alle kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op, ontplooiën hun talenten, kwalificeren zich en vinden hun weg naar de arbeidsmarkt

Meetbaar resultaat	Meest recente cijfers/ percentage	10 jaar	20 jaar
Bereik VVE	70%*	90%	95%
Gem. Cito score eind groep 8	Poelenburg 527,1 Peldersveld 529,5 Zaanstad** 532,6 G40 534	530	G40
% 18-30 jarigen met een startkwalificatie	Poelenburg 75,3% Peldersveld 79,6% Zaanstad** 85,3% G40 86,5%	80%	G40
% kinderen met obesitas	Poelenburg 43% Pelders- & Hoornseveld 40% Zaanstad** 22%	30%	G40

* Dit betreft een schatting. Exacte cijfers ontbreken

** Als we het hebben over Zaans gemiddelde, dan zijn de cijfers/percentages van Poelenburg en Peldersveld niet meegenomen

Gewenste situatie

Als we willen dat jongeren net zoveel kansen hebben op een goede ontwikkeling als jongeren in andere delen van de stad, of van het land, dan zal op al deze factoren iets moeten gebeuren. Poelenburg en Peldersveld zullen dan wijken moeten worden zoals andere wijken, met een meer gemêleerde bewonerssamenstelling, waarin mensen met hogere en lagere inkomens door elkaar heen wonen en het aandeel leerlingen met risico op achterstanden op de scholen drastisch daalt. Het streven is dat kinderen en jongeren uit Poelenburg en Peldersveld over 10 jaar gemiddeld meer toegroeien naar het gemiddelde in Zaanstad op de genoemde indicatoren. Ook willen wij ervoor zorgen dat de huidige gezondheidsverschillen zoveel mogelijk worden ingelopen. Zaanstad heeft de ambitie om over 20 jaar op het G40 niveau zitten; Poelenburg en Peldersveld inclusief.

Wij willen daarom extra gaan investeren in kinderen vanaf heel jonge leeftijd. Voor en vroegschoolse educatie vanaf 2 jaar, verlengde leertijd, huiswerkbegeleiding, voorlichting over goede voeding en mogelijk zelfs verlengde leertijd op het voortgezet onderwijs. Dit laatste gebeurt op dit moment al mondjesmaat, maar het bereik is nog beperkt. Wij schuwen er daarbij niet voor soms op de stoel van ouders te gaan zitten, omdat deze niet altijd in staat zijn de benodigde ondersteuning te geven. Het belang van de kinderen staat daarbij voorop. De maatregelen zijn ook preventief: deze kinderen zijn immers de ouders van morgen. Deze investeringen doen we natuurlijk niet zonder de ouders van nu nauw te betrekken en te stimuleren. Een deel van de ouders doet het geweldig. Die zetten wij in als rolmodel of ambassadeur.

Voorbeelden van concrete uitwerkingen, vooruitlopend op de uitvoeringsplannen

- We investeren in de mogelijkheden van ouders om hun kinderen van jongs af aan gezond te laten opgroeien en in hun ontwikkeling te stimuleren, door meer ondersteuning te bieden in de allervroegste fase van het leven van kinderen (de eerste 1000 dagen: preconceptie, zwangerschap en eerste levensjaren);
- We zorgen voor kwalitatief goede voorschoolse educatievoorzieningen voor kinderen vanaf 2 jaar, voor vier dagdelen per week, waar 95 tot 100% van alle kinderen die daarvoor in aanmerking komen gebruik van maken;
- We werken aan een gemeenschappelijke pedagogische visie, waar bewoners zich goed bij voelen en waar zij zich aan willen verbinden, zowel op de scholen, als in de wijk;
- Op de basisscholen in de twee wijken maken we de verlengde leertijd mogelijk van minimaal 2,5 met als streven 10 uur per week;
- We investeren in een grotere betrokkenheid van ouders bij de ontwikkeling van hun kinderen op de basisschool;
- We investeren erin dat kinderen de overstap kunnen maken naar het VO dat recht doet aan hun capaciteiten;
- Het VO sluit aan bij het al bestaande samenwerkingsverband van schoolbesturen, Centra Jong, VVE aanbieders en Wijk- en Jeugdteams;
- We sluiten het aanbod voor taal optimaal aan op de populatie waarmee we het effectiever worden en het bereik vergroten;
- We zetten in op sterk techniek onderwijs in samenwerking met bedrijven;
- We vergroten de impact van het preventief jongerenwerk door verbeterde samenwerking en we zorgen voor een sluitende keten voor overlast gevende jongeren;
- Gebruik maken van regulier preventief jongerenwerk om via intensieve individuele begeleiding jongeren op het rechte spoor te brengen/houden en door er op tijd bij te zijn te voorkomen dat jongeren onnodig in de jeugdzorg terecht komen;
- We zorgen voor naschools aanbod voor VO-leerlingen in de vorm van huiswerkbegeleiding en een verrijkt sport- en cultuuraanbod;
- Scholen en partners in de wijk committeren zich aan een programma met een combinatie van preventie en aanpak overgewicht enerzijds en bewegen en gezonde voeding in een gezonde omgeving anderzijds. Er zijn vele goede landelijke voorbeelden;
- Voorlichting over de invloed drugs en alcohol middels het project "Fris op school"(Gezonde School Genotsmiddelen Zaanstad);
- Overlegtafel met relevante partners rondom gezondheid.

Opgave 2 - Participatie en Armoede: Iedereen in Poelenburg en Peldersveld bouwt aan zijn toekomst en werkt of doet mee naar vermogen

Situatie nu

In de wijken Poelenburg en Peldersveld hebben inwoners om verscheidene redenen moeite om aansluiting te vinden bij de arbeidsmarkt. Dit begint bij de jongeren. Vaker dan hun leeftijdsgenoten in andere wijken verlaten zij hun school zonder startkwalificatie¹⁰. Dit zorgt voor problemen bij het vinden van een (goede) baan. Ook oudere inwoners van deze wijken zijn vaak laagopgeleid of hebben geen beroepsopleiding gevolgd. Dit heeft tot gevolg dat zij afhankelijk zijn van laagbetaalde en onzekere banen. Veel inwoners zijn door de jaren heen in de uitkering terecht gekomen en zijn daar voor lange tijd afhankelijk van. Dit is ook het beeld dat kinderen meekrijgen als ze opgroeien.

Een vijfde van de uitkeringen in de gemeente Zaanstad wordt in deze twee wijken uitgegeven. Omdat in verhouding veel mensen de Nederlandse taal niet machtig zijn en laaggeletterdheid vaker voorkomt, wordt de afstand tot de arbeidsmarkt steeds groter.

Verwante problemen zoals armoede en slechte gezondheid zijn talrijk in de wijken. We weten dat veel gezinnen leven in armoede, 1 op de 3 kinderen groeit op in armoede¹¹. Armoede geeft dagelijks stress. Mensen hebben letterlijk veel aan hun hoofd. Stress heeft een negatieve invloed op je IQ, maakt dat je je minder goed kan concentreren en last hebt van een tunnelvisie. Stress maakt dat je slechter slaapt en veroorzaakt ook andere gezondheidsproblemen. Preventieve maatregelen werken daardoor niet goed, het hoofd zit te vol om je daarmee bezig te houden.

Bovengenoemde ontwikkelingen zijn zorgelijk voor volwassenen maar vooral ook voor kinderen. Gezondheidsklachten zijn vaak een indicator dat er meer aan de hand is. Tegelijk vormen langdurige gezondheidsproblemen een belemmering om vooruit te komen.

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat de sociaaleconomische status van ouders de grootste voorspeller is voor kansen van leerlingen in het onderwijs. We zien dan ook dat kinderen uit deze wijken slechter presteren op school en vaak een lagere opleiding volgen. Het is essentieel om te zorgen dat iedereen in deze wijk aansluiting vindt bij de samenleving door te werken of te participeren. Maatregelen zijn erop gericht de vicieuze cirkel (van armoede, slechte voeding, weinig bewegen, slechte gezondheid, onderpresteren op school, weinig kansen op de arbeidsmarkt) te doorbreken. Niet alleen om te zorgen dat werken de norm wordt in deze wijken en inwoners perspectief krijgen op een goed betaalde baan, maar ook om te zorgen dat kinderen die hier opgroeien zich optimaal kunnen ontwikkelen en hierin worden ondersteund door ouders en de wijk.

Respectievelijk 18% (Peldersveld) en 22% (Poelenburg) van de bewoners heeft een uitkering tegen 13% in heel Zaanstad. Een beroep op voorzieningen in de WMO ligt aanzienlijk hoger dan gemiddeld in Zaanstad¹². Extra investeringen kunnen ertoe bijdragen die kosten uiteindelijk naar beneden te brengen.

Voor veel mensen is gezondheid één van de belangrijkste dingen in hun leven. Wanneer iemand zich gezond voelt is deze persoon gelukkiger, actiever, zelfverzekerder en beter in staat om te participeren in de maatschappij. Zaanstad sluit hierbij aan bij het begrip van "positieve gezondheid": het vermogen van mensen om goed met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en daarbij zoveel mogelijk de eigen regie te voeren. De ervaren gezondheid is een goede indicator. Het streven is dat in 2040 de inwoners Poelenburg en Peldersveld zijn/haar gezondheid even goed ervaren als de gemiddelde Zaanse inwoner.

¹⁰ Bron: Buurtintegratie monitor, DUO.

¹¹ Bron: Armoedemonitor, gemeente Zaanstad.

¹² Bron: gemeentelijke registratie.

Iedereen in Poelenburg en Peldersveld bouwt aan zijn toekomst en werkt of doet mee naar vermogen

Meetbaar resultaat	Meest recente cijfers/ percentages	10 jaar	20 jaar
% bewoners met een bijstandsuitkering	Poelenburg 8,5% Pelders-&Hoornseveld 7,6% Zaanstad* 3,4%	6%	Zaans gemiddelde
% minimahuishoudens	Poelenburg 21,8% Pelders-&Hoornseveld 17,7% Zaanstad* 9%	15%	Zaans gemiddelde
% kinderen dat opgroeit in een minimahuishouden	Poelenburg 27,7% Pelders-&Hoornseveld 20,3% Zaanstad* 8,2%	17%	Zaans gemiddelde
(zeer) slecht ervaren gezondheid door volwassenen	Poelenburg 34% Peldersveld 28% Zaanstad* 22%	30% 25%	Zaans gemiddelde

* Als we het hebben over Zaans gemiddelde, dan zijn de cijfers/percentages van Poelenburg en Peldersveld niet meegenomen

Gewenste situatie

We willen dat Poelenburg en Peldersveld kansrijke wijken worden waarbij inwoners goede perspectieven hebben op de arbeidsmarkt en meedoen de norm is. Onze ambitie is dat Poelenburg en Peldersveld in 2040 op het gebied van armoede en participatie op het gemiddelde van Zaanstad. Armoede en gezondheidsproblemen zijn geen belemmerende factoren meer. Het aandeel minimahuishoudens is gelijk aan het gemiddelde van Zaanstad. Ook groeien er nog maar weinig kinderen op in minimahuishoudens. Jongeren verlaten school met een startkwalificatie en kwalificeren zich op hun niveau met uitzicht op een goede en stabiele baan. Ook willen we dat de arbeidsdeelname stijgt naar het gemiddelde van Zaanstad. Minder inwoners zijn afhankelijk van een uitkering, en alle inwoners die een uitkering hebben participeren naar vermogen. Inwoners zijn zich bewust van het belang van een combinatie van gezonde voeding en regelmatig bewegen en handelen daarnaar. Dit zorgt dat iedereen meedoet en aansluiting voelt bij de samenleving. Om deze stippen aan de horizon te bereiken is het van groot belang dat Nederlands de voertaal wordt op straat en op de schoolpleinen.

Cruciaal is het om hiervoor aan te sluiten op de ontwikkelingen in de Achtersluispolder. Met name door ook steeds te kijken naar de aansluiting tussen opleiding en kansrijke bedrijfssectoren met toekomstige werkgelegenheid. We zien dat deze wijken minder profiteren van gemeentebreed en regionaal beleid om inwoners aan het werk te helpen. Dit omdat de fysieke en mentale afstand tot de arbeidsmarkt hier groot is. Om inwoners uit deze wijken duurzaam aan het werk te krijgen, zal extra inzet nodig zijn in de vorm van een gezamenlijk banenplan met de gemeente Amsterdam. Met het Banenplan ZaanIJ willen we zowel zorgdragen dat inwoners gaan profiteren van de reguliere ondersteuning, en ook zorgen dat er nieuwe banen en kanssectoren worden ontsloten in de omgeving waar volop werk te vinden is. Dit doen we gezamenlijk met de werkgevers uit omliggende gebieden in Zaanstad en aan de IJ-oever in Amsterdam. De ambitie van het Banenplan ZaanIJ is om 1000 mensen in Zaanstad en Amsterdam Noord op maat en met de juiste ondersteuning te helpen aan lonend en duurzaam werk.

Voorbeelden van concrete uitwerkingen, vooruitlopend op de uitvoeringsplannen

- Jongerenwerk en het jongerenloket voeren een gecoördineerde aanpak uit op voortijdig schoolverlaten zonder startkwalificatie;
- We zorgen dat het criminele circuit zijn aantrekkelijkheid verliest door samen met politie en justitie hard te handhaven op deelname aan criminele activiteiten, en ondermijning actief tegen te gaan. Ook ouders moeten hier een actieve rol aannemen;
- Met activiteiten zoals Poelengeek, een gratis codeerschool in de wijk, maken we perspectief op een mooie baan in de techindustrie tastbaar. Ook trekt dit bedrijven en jongeren uit andere wijken naar Poelenburg;
- We zorgen dat jongeren die kiezen voor een vervolgopleiding in een kanssector een baangarantie krijgen door afspraken met werkgevers in de regio (naar voorbeeld van Rotterdam);
- We organiseren met partners binnen de gezondheidszorg een datalab om op termijn goed onderbouwde indicatoren te kunnen opnemen voor de meting van resultaten ter verbetering van de gezondheidssituatie van volwassenen;
- We onderzoeken welke (evidence based) interventies we op het gebied van beperking van armoedestress kunnen inzetten;
- De gezondheidsmonitor benutten we om samen met bewoners een aanpak te ontwikkelen die aansluit bij de leefwereld van de bewoners;
- We zorgen voor banen door afspraken met werkgevers, nauwe samenwerking met de omliggende arbeidsregio's en deelname aan Banenplan ZaanIJ;
- Sociale Wijkteams werken samen met ketenpartners aan het voorkomen van instroom in de uitkering, door het actief begeleiden en het gezamenlijk oplossen van belemmeringen;
- De Sociale Wijkteams kennen alle inwoners met een uitkering en grote afstand tot de arbeidsmarkt en zorgen dat iedereen een plan van aanpak heeft en meedoet in de wijk en de samenleving;
- Intensivering van het project Jongeren op gezond gewicht (JOGG);
- We zorgen voor een aanpak om samen met bewoners met kinderen die in armoede opgroeien, te onderzoeken hoe zij op korte termijn meer financiële ruimte kunnen creëren. Om op die manier niet continue in de overlevingsstand te hoeven leven. Vermindering van de dagelijkse stress levert ook gezondheidswinst op. Denk aan regelingen vanuit gemeente en rijk (belastingdienst);

- Preventieve gezondheidsprogramma's koppelen aan aanpakken armoedeproblematiek;
- Werkom begeleidt alle inwoners met een korte afstand tot de arbeidsmarkt naar duurzaam betaald werk;
- Om te zorgen dat Nederlands de voertaal wordt in de wijken passen we de Taaleis uit de Participatiewet toe. Iedereen moet zich inspannen om de Nederlandse taal te leren. Nog belangrijker is dat mensen het belang inzien van het leren van de taal en aldus gemotiveerd worden om hun best te doen;
- Mentorschap vanuit het bestuurlijk overleg om invulling te geven aan 'practice what you preach'.

Opgave 3 - Wonen: Poelenburg en Peldersveld zijn open en diverse wijken waar het fijn en veilig wonen, werken en verblijven is

Situatie nu

Op het eerste, oppervlakkige gezicht zijn Poelenburg en Peldersveld wijken, die er uitzien als een gemiddelde wijk met hoogbouw uit de jaren zestig. Veel groen waaronder een park, veel speelplekken in de buurt en redelijk tot goed onderhouden en gerenoveerde woningen. Aan de andere kant: weinig zichtbare economische activiteit, het schaarse winkelaanbod uitsluitend gericht op het segment met de laagste inkomens. En er is weinig te beleven.

De eerste twee opgaven zijn er op gericht te investeren in jongeren en hen de kansen te bieden, die ze verdienen en werk als inkomensbron weer als norm te laten gelden. Met de harde hand, waar dat moet, ondersteunend waar dat nodig is. Een recent rapport van het Rigo laat zien dat corporaties steeds meer merken dat de tweedeling in Nederland toeneemt. "Mensen met allerlei persoonlijke problemen blijven achter in wijken waar gezinnen vertrekken. Het cement van de wijk verdwijnt, meer kwetsbare huurders komen ervoor in de plaats." Dit heeft volgens de onderzoekers vooral ook negatieve gevolgen voor de leefbaarheid.

Andere factoren, die de leefbaarheid negatief beïnvloeden, zijn:

- Tekenend van criminele activiteiten zijn voor de goede observator, waaronder veel bewoners, duidelijk zichtbaar. Woonfraude (opkopen van panden om daar seizoenarbeiders in onder te brengen), witwassen (winkels waar zelden een klant komt), onderhuur, wietplantages, prostitutie, drugshandel, uitkeringsfraude. De lijst is lang. De stedelijke aanpak van ondermijnende criminaliteit is in 2018 geaccordeerd door de Raad maar de resultaten zijn in Poelenburg en Peldersveld nog onvoldoende zichtbaar. Criminaliteit is voor veel jongeren een aantrekkelijk carrièreperspectief. Meldingsbereidheid van bewoners is laag;
- De woningvoorraad is eenzijdig met een aandeel van 68% huurwoningen tegenover 46% in geheel Zaanstad. Er is weinig aanbod voor meer kapitaalkrachtige bewoners;
- Om meer greep te krijgen op de instroom van huurders in Poelenburg en Peldersveld heeft Zaanstad het Rijk met succes verzocht de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek (Wbmgp) te kunnen invoeren. In 2017 kwam nog 50% van de instroom van nieuwe bewoners in Poelenburg uit Amsterdam, vaak kwetsbare mensen met zorgbehoefte. Anno medio 2019 wordt een jaar gebruik van gemaakt van de Wbmgp, waarbij voorrang wordt gegeven aan mensen met inkomen uit arbeid en aan mensen met een startkwalificatie, en dan het liefst ook nog werkzaam in het onderwijs en zorg. Inmiddels zijn 106 (15 juni 2019) woningen op deze wijze toegedeeld; en het aantal inschrijvingen van belangstellenden is ondanks de eenzijdige woningvoorraad hoog. Meer diversiteit in het aanbod zou kunnen helpen de instroom van meer kansrijke bewoners nog verder te vergroten;
- Het winkelaanbod is schraal. Voor meer luxegoederen moet je de wijken uit. Er is geen aantrekkelijke horeca; er is buiten een buurthuis geen culturele voorziening. Wel zijn er sportvelden en een succesvolle sportschool (Choku Gym);
- Overlast van vuil op straat is de afgelopen twee jaar weliswaar verminderd maar het naleven van de regels blijft een groot probleem.

Poelenburg en Peldersveld zijn open en diverse wijken waar het fijn en veilig wonen, werken en verblijven is

Meetbaar resultaat	Meest recente cijfers	10 jaar	20 jaar
Veiligheidsindex (objectief en subjectief)¹³	Geen cijfers. Nieuw op te starten monitor	Gem. Zaanstad	Gem. Zaanstad
% sociale huurwoningen	Poelenburg 64% Peldersveld 61% Zaanstad 39%	Max 50%	Max 40%
Aantal nieuwbouwwoningen	160	Poelenburg en Peldersveld: 500 Achtersluispolder: 2.400	Poelenburg en Peldersveld: 500 Achtersluispolder: 8.000
Aantal nieuwbouwwoningen door sloop/nieuwbouw		250	
Beeldkwaliteitsniveau	C	B	B
Huiselijk geweld, misdrijven	30-50% van de misdrijven	Gem. Zaanstad	Gem. Zaanstad

Gewenste situatie

Poelenburg en Peldersveld zijn open en diverse wijken waar het fijn, gezond en veilig wonen, werken en verblijven is. Het sleutelwoord is hier divers, waarbij divers zowel staat voor een divers woningaanbod als voor een diversiteit van bewoners. En een fysieke omgeving, die aanzet tot bewegen: speelplekken, fietspaden, groen en luchtkwaliteit zijn optimaal. De wijken hebben kunnen profiteren van de ontwikkeling van de Achtersluispolder, waardoor Amsterdam Noord en Zaandam Zuid met elkaar verbonden zijn en veel bedrijvigheid is ontstaan. Poelenburg en Peldersveld zijn wijken met een gevarieerd aanbod aan winkels en voorzieningen. Ondermijnende criminaliteit is teruggedrongen; de meldingsbereidheid van bewoners is toegenomen.

Differentiatie woningaanbod

De woningvoorraad is meer gedifferentieerd dan voorheen. Op dit moment, gaan we daarbij uit van de ambitie, dat de verhouding sociale huur vs vrije sector en koop in 2040 40%- 60% zal zijn. Daarmee is het aandeel sociale huur nog altijd hoger dan het Zaanse gemiddelde. Dat is niet erg, want wijken mogen verschillen. Wat wel belangrijk is, dat wij gedurende een langere periode hebben kunnen sturen op de instroom van meer kansrijke bewoners via de Wbmgp en door de bouw van woningen voor het middensegment. Tevens heeft er liberalisering plaatsgevonden, waarbij wij ervoor

¹³ De veiligheidsindex is een maat voor veiligheid in de buurt. Naar voorbeeld van andere gemeenten krijgt elke buurt twee indexcijfers: een subjectief en een objectief cijfer. De subjectieve index geeft (voor iedere buurt) weer hoe veilig bewoners zich voelen, welke plekken ze vermijden, welke buurtproblemen ze ervaren en bestaat alleen uit enquêtegegevens. De objectieve index brengt per buurt in kaart hoeveel delicten, incidenten en meldingen er hebben plaatsgevonden en hoe vaak bewoners rapporteren slachtoffer te zijn geweest van bepaalde delicten. De objectieve index bestaat uit zowel politiecijfers als uit de enquêtegegevens over slachtofferschap.

gewaakt hebben niet te veel te verkopen, maar ook een deel voor huur in de vrije sector te reserveren, om zo te kunnen blijven sturen op de samenstelling van de wijk. Om ervoor te zorgen dat de verkoop van woningen daadwerkelijk een bijdrage levert aan de leefbaarheid van de wijk is het van belang om dit zorgvuldig te doen. Bijvoorbeeld door waarborgen in te bouwen zoals door eisen te stellen als zelfbewoning, anti-speculatie en een goede handhaving hierop.

Dit heeft verschillende positieve effecten in de wijken:

- Het maakt dat de scholen gemengder zijn en veel meer de rol van emancipatiemachine kunnen spelen;
- Het heeft ook effect gehad op het voorzieningenniveau. Door de andere samenstelling van de wijk, is het voor ondernemers ook een interessante(re) markt geworden. Ontwikkelingen in de Achtersluispolder hebben deze ontwikkeling versterkt;
- Door de grotere diversiteit is de wijk niet langer een in zichzelf gekeerde samenleving; jongeren zien in de wijk inspirerende voorbeelden, dat het kan lonen om je dromen na te jagen en daar hard voor te werken;
- Leefbaarheid is verbeterd doordat meer bewoners zich verantwoordelijk voelen voor de omgeving.

De mutatiegraad is gemiddeld: mensen wonen er graag en vertrekken omdat ze ambities hebben, omdat ze door willen in hun leven, maar niet meer uitsluitend omdat ze er zo snel mogelijk weg willen. Dat betekent dat we in andere delen van de stad meer sociale woningbouw moeten toevoegen en dat we dat zorgvuldig moeten doen om ervoor te zorgen dat het waterbedeefte niet in die wijken plaatsvindt waar het al kwetsbaar is, zoals de Rosmolenwijk en Zaandam Zuid. Mocht dit wel gebeuren, dan kan ons dat doen besluiten het instrumentarium van de Wbmgp ook van toepassing te verklaren op deze wijken. Wij willen hierin snel en proactief handelen.

Poelenburg en Peldersveld zijn gezonde wijken. In het geval wij gaan herstructureren of verdichten, of op een andere manier ingrepen doen die impact hebben op de openbare ruimte, dan bevorderen we een gezonde leefomgeving, waarin mensen worden gestimuleerd tot beweging en ontmoeting. De omgeving is schoon en veilig.

Veiligheid

Door nauwe onderlinge samenwerking in de veiligheidsketen zijn woon- en uitkeringsfraude, drugshandel en andere ondermijnende criminaliteit sterk verminderd. Jongeren zien dat een criminele carrière vaak niet loont. Bewoners zijn eerder bereid incidenten te melden, omdat zij uit ervaring weten dat dit verschil maakt.

Buurtbewoners waarderen de veiligheid in de wijken binnen 10 jaar met minimaal een 7,5.

Economie

De toevoeging van 8.000 woningen op de Achtersluispolder en de opwaardering van Poelenburg en Peldersveld is een forse operatie in Zaanstad Zuid Oost, waar nu ook al wordt gewoond, geleefd en gewerkt. Programmatisch zijn er kansen voor een goede verbinding tussen beide gebieden die bijdragen aan de opwaardering van Poelenburg en Peldersveld.

Voorbeelden van concrete uitwerkingen, vooruitlopend op de uitvoeringsplannen

- Convenant (woon)Overlast en zorg;
- Clustering binnen gebied op sociaal vlak beter verspreiden. Sociale woningvoorraad verspreiden over de stad;
- Totaalvisie gebied inclusief woningvoorraad, infrastructuur, stedenbouwkundig en mobiliteit;
- Aanpak vergroten diversiteit woningvoorraad;
- Intergrale aanpak op maatschappelijk vastgoed, waaronder de onderwijsvoorzieningen;
- Operatie woonfraude: preventief aanpakken woonfraude, verhogen van de meldingsbereidheid en de aanpak van daadwerkelijke woonfraude;
- Op basis van de gezamenlijke opgave verkennen van mogelijke samenwerkingsmodellen tussen corporaties en gemeente.

7 Kritische succesvoorwaarden

Voor het slagen van het programma geldt een aantal cruciale succesvoorwaarden. Die sommen we hieronder op.

Commitment voor lange tijd

Partners tekenen het Pact Poelenburg en Peldersveld 2020-2040 voor het gezamenlijk vastleggen van onze ambitie voor de lange termijn. De gezamenlijke inzet moet bijdragen aan de realisatie van de gestelde ambities, de uitwerking daarvan in de uitvoeringsplannen en de uitvoering in de praktijk. Tevens biedt dit pact focus en duidelijke afspraken om door te kunnen pakken. In de uitvoeringsplannen zal ook worden benoemd welke partner welke actie voor zijn/haar rekening neemt. Partners zijn aanspreekbaar als blijkt dat de inspanningen onvoldoende helpen bij het bereiken van de geformuleerde ambities. Naast de inspanningen van alle ondertekenaars van het pact kunnen we de resultaten uitsluitend behalen als er ook vanuit een deel van de bewoners een beweging ontstaat.

Werkprincipes

Bij de uitwerking en uitvoering van de uitvoeringsplannen hanteren we een aantal werkprincipes met elkaar. Dit zijn:

- Niet het beleidsmatig perspectief maar de belevingswereld van de mensen die het treft staat voorop. We sluiten aan op de logica van de wijk;
- Integraal werken (dwars door alle werkvelden en domeinen heen);
- In dialoog met bewoners en partners starten met de uitwerking van de uitvoeringsplannen en van daaruit zoeken naar acties en oplossingen die een verandering op gang brengen;
- Kleine concrete stapjes zetten rondom specifieke problemen en bij succes uitbreiden;
- Verbindingen maken tussen bewoners en de professionals in de wijk en hierdoor netwerken versterken;
- Doen wat nodig is;
- Aanwezig zijn in de haarvaten van de wijk;
- Actiegericht leren is cruciaal: analyseren, uitproberen, zo nodig bijstellen, analyseren en kennis delen. Het analyseren vindt ook zo veel mogelijk met bewoners plaats. Combinatie regelmatig kwalitatief en kwantitatief onderzoek met nadruk op het eerste (monitoring);
- Reactivering van de eigen kracht van bewoners en gezinnen;
- Reactivering van de uitvoeringskracht van professionals;
- Attent zijn op een mogelijk waterbedeffect in andere wijken. Het toepassen van de Wbmgp of het aanpakken van woonfraude kunnen bijvoorbeeld neveneffecten hebben in andere wijken. Zaanstad wil hier proactief in zijn en zo nodig gelijke maatregelen treffen in andere kwetsbare wijken. Dit vergt dat partners heel precies kijken naar mogelijke consequenties en een chirurgische precisie aan de dag leggen bij het inzetten van instrumenten;
- "Practice what you preach": partners spannen zich ook als organisatie in om bewoners vooruit te helpen in de vorm van stages, mentorschap en aan het werk helpen;
- Partners zorgen ervoor dat hun beste mensen in Poelenburg en Peldersveld werken;
- Partners trekken op alle niveaus met elkaar op, gedreven door de gezamenlijke doelstellingen;
- De aanpak in Poelenburg en Peldersveld is stedelijk van belang. Wij leren van successen en mislukkingen. Succesvolle interventies worden elders in de stad uitgerold.

Hierbij zetten we in op een combinatie van een harde en een zachte aanpak; deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De zachte aanpak kan niet zonder de harde (aanpakken criminaliteit,

handhaven op woonfraude, vergroten diversiteit). En de harde aanpak is gedoemd te falen zonder de ondersteuning van bewoners die vooruit willen maar tijdelijk hulp en ondersteuning nodig hebben.

Monitoring en verantwoording

We organiseren met elkaar een adequate en efficiënte monitoring zodat de situatie goed gevolgd kan worden en de afgesproken resultaten (afstand gemiddelde Zaanstad en G-40) kunnen worden gemeten en wanneer nodig het programma kan worden bijgesteld. Bij deze monitoring betrekken we tevens de mogelijke gevolgen van de ingrepen in Poelenburg en Peldersveld voor andere kwetsbare wijken in Zaanstad. Voor de monitoring worden zoveel mogelijk bestaande rapportagemethoden gebruikt, opdat administratieve rompslomp wordt vermeden. De uitvoeringsplannen zullen worden voorzien van een aparte paragraaf monitoring.

Jaarlijks vindt in het eerste kwartaal een week van de verantwoording plaats. Op het niveau van het pact komen partners bijeen om met elkaar de resultaten en ieders inspanningen met de nodige scherpte te bespreken. Op het niveau van (onderdelen van) de uitvoeringsplannen vinden bijeenkomsten plaats met uitvoerders en bewoners. En ook wordt jaarlijks een bewonersbijeenkomst georganiseerd, waarbij partners binnen het pact richting bewoners van beide wijken verantwoording afleggen over de behaalde resultaten.

Ook wordt aan de hand van een jaarlijkse rapportage verantwoording afgelegd aan de Raad. Elke 4 jaar heeft de Raad bovendien de gelegenheid om haar visie te geven op de aangepaste uitvoeringsplannen. Tenslotte worden de belangrijkste jaarlijkse resultaten breed gecommuniceerd.

Vershil van inzicht

Bij verschil van inzicht in de aanpak en de nakoming van de verplichtingen kan elk van de partners deze kwestie agenderen voor het partneroverleg (bestuurlijk overleg).

8 Organisatie

De wijze van organiseren is ingegeven door de aard van de opgave die voor ons ligt. Het is belangrijk dat de partners van het pact samenwerken op basis van een gemeenschappelijke ambitie en dat elke partner zich committeert aan zijn/haar bijdrage om een aantal smart geformuleerde doelen te bereiken.

Partneroverleg

De ondertekenaars van het pact zijn verenigd in een partneroverleg (het bestuurlijk overleg) waaraan alle ondertekenaars deelnemen. Het partneroverleg komt vier maal per jaar bij elkaar en staat onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Het partneroverleg voelt zich verantwoordelijk voor het bereiken van de opgaven, het oppakken, het oplossen van problemen, het realiseren van de opgaven en het monitoren van te bereiken opgaven. Waarbij de partners ieder verantwoordelijk zijn voor de aansturing van de eigen organisaties voor hun deel van het geheel van opgaven die in het pact benoemd zijn. Het partneroverleg stuurt scherp op de gezamenlijke resultaten. Een kleine vertegenwoordiging van de zelforganisaties en bewoners neemt ook deel aan het partneroverleg. We starten met de groep die als bestuurlijk overleg is gestart en werken van daaruit verder. Op het moment dat er organisaties zijn die een cruciale toegevoegde waarde hebben op het bereiken van de doelen, kunnen zij toetreden tot het pact.

Dagelijks Bestuur

Voor de dagelijkse aansturing en besluitvorming en het snel kunnen schakelen met het programma-management is een dagelijks bestuur noodzakelijk. Het bestuur geeft richting en is buitenboordmotor, forceert doorbraken en vormt coalities. Het bestuur maakt ruimte in het veld voor de samenwerking tussen de partners en bevordert daarmee de integraliteit van de aanpak.

Het dagelijks bestuur is samengesteld uit vertegenwoordigers van de belangrijkste partners. De

leden die zijn gemandateerd door hun sector zijn verantwoordelijk voor het informeren van hun 'achterban' en hebben in hun pijler de verantwoordelijkheid om voldoende mandaat te organiseren. Tevens zijn ze aanspreekpunt voor de dagelijkse aansturing, zodat patstellingen worden voorkomen en doorbraken mogelijk zijn. Het dagelijks bestuur wordt voorgezeten door de burgemeester, die dat doet in de rol van onafhankelijk voorzitter. Daarnaast zal nog tenminste één lid van het college van B&W zitting nemen in het dagelijks bestuur. De leden van het college die zitting nemen in het dagelijks bestuur, nemen daaraan deel vanuit hun bestuurlijke verantwoordelijkheid. Het dagelijks bestuur komt zes tot acht keer per jaar bij elkaar.

Programmaorganisatie

De programmadirectie is verantwoordelijk voor de integrale uitvoering van het programma en legt hierover verantwoording af aan het dagelijks bestuur. De programmadirectie heeft de beschikking over een klein werkapparaat. De omvang hiervan blijft beperkt aangezien op dit niveau de programmasturing plaatsvindt en de onderscheiden concrete acties door partners zelf plaats zullen vinden. De programmadirectie woont de vergaderingen van het partneroverleg en dagelijks bestuur bij.

Betrokkenheid bewoners en (zelf)organisaties

De gesprekken met bewoners in de afgelopen jaren zijn een belangrijke bron van informatie geweest voor de inhoud van dit pact. Deze gesprekken blijven van groot belang: bewoners kennen de wijken en kunnen meedenken over wat werkt en wat niet werkt in dit gebied. Het zorg dragen voor optimale betrokkenheid van bewoners en zelforganisaties is en blijft één van onze belangrijkste werkprincipes. Vaak zullen we daarbij een vorm kiezen, die aansluit bij de manier waarop bewoners binnen de wijken leven en met elkaar in gesprek zijn. Wij zullen bewoners bijvoorbeeld opzoeken in de wachtkamer van de sportkantine, in de moskee of op scholen in de ouderkamers. Ook zullen we in de meer formele overlegstructuur ruimte inbouwen voor bewonersparticipatie.

Zo kunnen we (zelf)organisaties en bewoners in staat stellen deel te nemen aan het pact. Zij kunnen meedoen bij het uitwerken van uitvoeringsplannen. Aldus bewaken zij vanuit het perspectief van de bewoners de voortgang en geven signalen af over wat er leeft in de wijk. Een nader te bepalen aantal bewoners neemt ook deel aan het partneroverleg.

Uitvoeringsplannen

De vaststelling van het pact Poelenburg en Peldersveld 2020-2040 vormt een startpunt. Vervolgens stellen de partners op de drie geformuleerde ambities uitvoeringsplannen vast. Elke 4 jaar worden de uitvoeringsplannen bijgesteld naar aanleiding van opgedane ervaringen, nieuwe omstandigheden en kansen die zich voordoen. De opgaven kunnen worden uitgewerkt in meerdere uitvoeringsplannen, afhankelijk van de coalitie die voor het behalen van de concrete subdoelstellingen nodig is. Bij ieder uitvoeringsplan is één organisatie als trekker verantwoordelijk voor de bewaking van de voortgang. Deze uitvoeringsplannen zorgen voor het operationaliseren van de ambities, het formuleren van deelresultaten, en de vertaling naar een concreet plan van aanpak waarin tussenstappen, inzet en samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd. De wijze waarop de uitvoeringsplannen worden opgezet kan en zal verschillen per opgave. Er zullen dus (tijdelijke) werkgroepen worden ingericht om het pact ook echt van de grond te krijgen.

Niet alleen de partners van het pact, maar ook andere organisaties, zelforganisaties en bewonersgroepen kunnen hierop aansluiten als zij hierin een bijdrage kunnen leveren. Indien het wenselijk is kunnen organisaties later alsnog toetreden tot het pact. Conform de werkprincipes zal steeds onderzocht worden hoe bewoners vanaf de start kunnen meedraaien en het perspectief van bewoners kunnen inbrengen bij de aanpak.

